

דף כט.

עין משפט א

הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ו ה"ד

עיינ לעיל דף כח: עין משפט ד

עין משפט ב

הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ד הכ"ג

הַמְקַדֵּשׁ שְׂדֵהוּ וּפְדָה אוֹתָהּ כֹּהֵן מִיַּד הַהֶקְדָּשׁ = וְהִגִּיעַ הַיּוֹבֵל וְהָיָא תַּחַת יַד הַכֹּהֵן לֹא יֵאמָר הוֹאִיל וְהָרִי הִיא יוֹצֵאָה לַכֹּהֲנִים הָרִי הִיא תַּחַת יְדֵי וְזָכִיתִי בָּהּ אֲלֵא יוֹצֵאָה לְכֹל אַחֲיו הַכֹּהֲנִים:

הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ו ה"ה

כֹּהֵן שֶׁהִיתָה לוֹ שְׂדֵה חֵרֶם = שְׂזָכָה בָּהּ אַחַר הַיּוֹבֵל וְהִחְרִימָה הָרִי זֶה מִחֲרָמַת וְיוֹצֵאָה לְאַחֲיו הַכֹּהֲנִים. שְׁנָאֵמַר (ויקרא כז-כא) 'לִכְהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ' מִלְּמַד שְׂשֻׂדָה חֵרְמוֹ לוֹ כְּשֻׂדָה אֲחֻזָּה לְיִשְׂרָאֵל שְׁאֵם הִחְרִימָה הִיא מִחֲרָמַת מִיָּד:

עין משפט ג

הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ו ה"ח

אַחַד קְדָשֵׁי בְּדֵק הַבַּיִת ד' וְאַחַד קְדָשֵׁי מִזְבֵּחַ שְׁנֹפֶל בְּהֵן מוֹם אֵין פּוֹדִין אוֹתָן לְכַתְחֻלָּה אֲלֵא בְּשׁוּיֵיהֶן. וְאִם עָבַר

ב. כסף משנה: המקדיש שדהו ופדה אותה כהן מיד ההקדש וכו'. משנה שם (דף כ"ה) ויליף לה בכרייתא מקרא:

ג. כסף משנה: כהן שהיתה לו שדה חרם וכו'. גם זה שם (דף כ"ט):

ד. כסף משנה: אחד קדשי בדק הבית וכו'. שם אהא דתנן וצריך לעשות דמים אמרינן בגמרא (דף קכ"ז) אמר רבי יוחנן יוצא לחולין דבר תורה וצריך לעשות דמים מדבריהם, ובסוף פרק ששי דערכין אמרינן דהא דאמר שמואל הקדש שוה מנה שחללו על

וְחִלְלֵן עַל פְּחוֹת מְשׁוּיֵיהֶן אֶפְלוּ הֶקְדָּשׁ שְׁוֵה מֵאָה דִּינָר
שְׁחִלְלוּ עַל שְׁוֵה פְּרוּטָה הָרִי זֶה פְּדוּי וְיִצָּא לְחִלְיִן וּמִתָּר
לְהַנּוֹת בּוֹ. וּמִדְּבָרֵי סוּפְרִים שֶׁהוּא צָרִיךְ חִקְיֵרֵת דְּמִים
וְחַיֵּב לְהַשְׁלִים אֶת דְּמָיו:

עין משפט ד.ה. הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"י ה"י

מִתָּר לְפִדוֹת הֶהָקְדָּשׁוֹת בְּזִמְן הַזֶּה לְכַתְּחִלָּה וְאֶפְלוּ
בְּפְרוּטָה וּמְשָׁלִיף אוֹתָהּ לְיָם הַמֶּלַח. וְחֻכָּמִים דָּנוּ שִׁיפְדָּה
בְּאַרְבָּעָה זוּזִים אוֹ קָרוֹב לָזֶה פְּדֵי לְפָרֶסֶם הַדָּבָר. אֲבָל
בְּזִמְן הַמֶּקְדָּשׁ לֹא יִפְדָּה לְכַתְּחִלָּה אֶלָּא בְּשׁוּיּוֹ כְּמוֹ
שֶׁבְּאַרְנוֹ:

שו"ע יו"ד סימן רצד סעיף ו

ח. פירות רבעי יש להם דין מעשר שני לכל דבר ה', ובזמן שבית המקדש
היה קיים היו צריכים להעלותם לירושלים לאכלם שם או לפדותם
ולהעלות הפדיון שם, והם מותרים מיד אחר הפדיון, אבל היום שאין
יכולין להעלותם לירושלים, פודים אותם י' אחר שיגמרו ויתלשו, ויכול
לפדות את כולם בשוה פרוטה י' אפי' הם רבים, וישליך הפרוטה לים
הגדול או ישחקנה ויפזרנה לרוח או ישליכה בנהר אחר שחיקה.

שוה פרוטה מחולל בדיעבד דוקא אמר ומשמע התם דאפילו בקדשי בדק הבית אין פודין
אותם לכתחלה אלא בשיוויים:

ה. ממשנה פ"ה דמעשר שני, וקידושין דף נ"ד ע"ב, ובברכות ל"ה ע"א יליף לה מקראי.

ו. כתב הש"ך בס"ק י"ב דיש לזוהר לכתחילה שלא לפדות אלא בתלוש ממש אבל בשעת
הדחק יש לפדות במחובר ושלא יחול עד שיקלט.

ז. משמואל בערכין כ"ט ע"א והרא"ש בפ"י דברכות.

ט. בשעת פדיון מברך ^ה אקב"ו על פדיון רבעי. ויכול לפדות בפירות אחרים שישוו שוה פרוטה, שהוא אחד מל"ב במעה כסף ששוכל ט"ז גרעיני שעורה שהוא רביע ^ט דרה"ם.

י. פירות רבעי פטורים מלקט ושכחה ^י ופרט ועוללות.

עין משפט ו הרמב"ם הל' ערכין וחרמין פ"ו ה"א

אָחַד הָאוֹמֵר הָרִי זֶה הֶקְדָּשׁ לְבֵדֶק הַבַּיִת ^ב אוֹ חֵרֶם לְבֵדֶק הַבַּיִת אוֹ חֵרֶם לְשָׂמִים. וְכֵן בְּכֹל נִכְסָיו אִם אָמַר כָּל נִכְסָיו הֶקְדָּשׁ אוֹ חֵרֶם לְבֵדֶק הַבַּיִת אוֹ חֵרֶם לְשָׂמִים הָרִי אֵלּוּ יִפְלוּ לְבֵדֶק הַבַּיִת. אָבֵל אִם אָמַר חֵרֶם סֵתָם הָרִי אֵלּוּ לְכַהֲנִים. שְׁסֵתָם חֲרָמִים לְכַהֲנִים. שְׁנֹאמַר (במדבר יח-יד) כָּל חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָךְ יִהְיֶה:

ה. פי' בשעת פדיון קודם שישליכו לים כדי שתהיה ברכה זו עוברת לעשייתן. ש"ך ס"ק י"ד.

ט. היינו המעה הוא רביע דרה"ם וא"כ הפרוטה היא משקל חצי שעורה. ש"ך ס"ק ט"ו. ממשנה ד' פ"ז דפאה, ומשנה ג' פ"ה דמעשר שני וכב"ה.

כ. כסף משנה: אחד האומר הרי זה הקדש לבדק הבית וכו'. פשוט הוא. ומה שכתב אבל אם אמר חרם סתם הרי אלו לכהנים וכו' משנה סוף פרק שמיני דערכין (דף כ"ח) ר"י בן בתירא אומר סתם חרמים לבדק הבית שנאמר כל חרם בישראל קדש קדשים הוא לה' וחכמים אומרים סתם חרמים לכהנים שנאמר כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו ופסק רבינו כחכמים ויש לתמוה על זה דאמרינן בגמרא (דף כ"ט) אמר רב הלכה כרבי יהודה בן בתירא ורב שביק רבנן וכו' עד למאי דאפכיתו ותניתו הלכה כר' יהודה בן בתירא ואפשר שטעמו מדאמרינן בתר הכי דעולא סבר סתם חרמים לכהנים ואין זה כדאי דעולא תלמיד הוי לגבי דרב ואין הלכה כתלמיד במקום הרב ועוד דרב יהודה אמרינן התם דסבר דסתם חרמים לבדק הבית ועבד בה עובדא וצ"ע. ועוד צריך טעם למה הניח רבינו הפסוק שהביאו במשנה והביא פסוק אחר:

עין משפט ז.ז.ט.י

הרמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"י ה"ט

וּבְזִמְן שְׁהַיּוּבֵל נוֹהֵג נוֹהֵג דִּין עֶבֶד עֶבְרִי. ל וְדִין בְּתִי עָרִי
 חוּמָה. וְדִין שְׂדֵה חֲרָמִים וְדִין שְׂדֵה אֶחָזָה. וּמִקְבְּלִין גֵּר
 תּוֹשֵׁב וְנוֹהֵגַת שְׁבִיעִית בְּאֶרֶץ וְהַשְּׂמִטָּה כְּסָפִים בְּכָל
 מְקוֹם מִן הַתּוֹרָה. וּבְזִמְן שְׁאִין הַיּוּבֵל [נוֹהֵג] אֵינּוּ נוֹהֵג
 אֶחָד מִכָּל אֵלוֹ חוּץ מִשְׁבִּיעִית בְּאֶרֶץ. וְהַשְּׂמִטָּה כְּסָפִים
 בְּכָל מְקוֹם מִדְּבָרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ:

עין משפט כ

הרמב"ם הל' תמורה פ"ד הי"א

הַמְּשֵׁנָה אֶת הַקְּדוּשִׁים מִקְּדוּשָׁה לְקְדוּשָׁה עוֹבֵר בְּלֹא
 תַעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱמַר בְּכֹחַ (ויקרא כז-כו) 'לֹא יִקְדִישׁ אִישׁ

ל. כסף משנה: ובזמן שהיובל נוהג נוהג בח"ל וכו'. בספ"ק דקידושין (דף לח:): שילוח
 עבדים חובת הגוף היא כלומר ופשיטא שנוהג בח"ל ומשני סד"א הואיל דכתיב
 וקראתם דרוור בארץ בארץ אין בח"ל לא ת"ל יובל היא מכל מקום אם כן מה תלמוד לומר
 בארץ בזמן שהדרור נוהג בארץ נוהג בח"ל ואיתיה בפרק קמא דר"ה (דף ט'). ומה שכתב
 שבזמן שהיובל אינו נוהג אין דין ע"ע ודין בתי ערי חומה ודין שדה אחוזה ודין שדה
 חרמים ואין מקבלים גר תושב. בערכין ס"פ המקדיש שדהו (דף כ"ט): ומה שכתב חוץ
 משביעית בארץ וכו'. לא קאי אלא לשמטת כספים דאילו שביעית בארץ אף בזמן הזה הוא
 מה"ת כמו שכתבתי ברפ"ט:

מ. כסף משנה: המשנה את הקדשים וכו'. בסוף פרק המקדיש שדהו (דף כ"ט). ומ"ש
 שאין משנים אותן מקדושה לקדושה אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית. משנה
 בפ"ב דתמורה (דף ל"ב). ומ"ש כיצד אם הקדיש לבדק ההיכל וכו': כתב הראב"ד זה לא
 ידעתי מנין לו וכו'. ומ"ש והרי הוא מודה שמשנין בדק הבית נראה לי שדייק כן ממה
 שאמר אם הקדיש לבדק ההיכל לא ישנה לבדק המזבח משמע דוקא מחמור לקל אין משנין
 אבל מקל לחמור משנין. ואפשר לומר שרבינו סבור שטענה זו שטען הראב"ד לחלק בין
 קדשי מזבח לקדשי בדק הבית היא כדאי לומר שבבדק הבית רשאי לשנות מקל לחמור
 אבל אינה כדאי לומר שיהא רשאי לשנות מחמור לקל. ומה שכתב רבינו שאין לוקין על
 לאו זה. טעמא משום דהוי לאו שאין בו מעשה. וכתב הר"י קורקוס ז"ל ואע"ג דמקדיש
 בעל מום לוקה התם שאני דדיבוריה עביד מעשה שמשנה הבהמה מחולין לקדש אבל
 כאן לא עביד כלום בדיבוריה כי אין דבריו מועילים כלל כמבואר שם גם בבכורות פרק
 אחרון (דף נ"ג): אמרו השתא קדושה חמורה אקדושה קלה לא חיילא קלה אחמורה מבעיא
 מאי היא דתנן אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית אין משנין אותם מקדושה לקדושה
 וכו' מוכח ודאי הכי הוא דלא חיילא ולא אמר כלום ומסתמא כל כמה דלא מפרש שאם
 עשה חל עכ"ל:

אתו' שלא יעשנו עולה או שלמים. והוא הדין לשאר הקדשים שאין משנין אותן מקדשה לקדשה אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדיק הבית. פיצד. אם הקדיש לבדיק ההיכל לא ישנה לבדיק המזבח. וכן כל פיוצא בזה. ואין לוקין על לאו זה:

עין משפט ל

הרמב"ם הל' בכורות פ"א ה"ד

מצוה להקדיש בכור בהמה טהורה ויאמר הרי זה קדש שנאמר (דברים טו-יט) 'תקדיש לה' אלהיך' ואם לא הקדישו הרי זה מתקדש מאליו וקדשתו מרחם היא:

דף כט:

עין משפט א

הרמב"ם הל' שמיטה ויובל פי"א ה"ט

המוכר את שדהו בזמן שהיובל נוהג כמו שבארנו אינו מתר לגאל לפחות משתי שנים שנאמר (ויקרא כה-טו) 'במספר שני תבואת ימכר לך'. ואפלו רצה הלוקח אסור שנאמר (ויקרא כה-טו) 'במספר שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך'. אין פחות משתי שנים מעת לעת מיום המכירה:

- ג. כסף משנה: מצוה להקדיש בכור בהמה טהורה וכו'. בסוף המקדיש שדהו (דף נ"ט).
- ס. כסף משנה: המוכר את שדהו וכו'. משנה ר"פ בתרא דערכין (דף כט). ומ"ש ואפילו רצה הלוקח אסור. שם: ומ"ש מעת לעת. ברייתא בפרק השג יד (דף י"ח ע"ב) ויליף לה מקרא:

עין משפט ב

הרמב"ם הל' שמיטה ויובל פי"א ה"י

וְצָרִיךְ שְׂיֵאכֹל הַלּוֹקֵחַ ע שְׁתֵּי תְּבוּאוֹת בְּשְׁתֵּי שָׁנִים וְאַחַר
כֶּךָ יִגָּאֵל שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה-טו) 'שְׁנֵי תְּבוּאוֹת'. לְפִיכֶךָ
אִם הֵיטָה אַחַת מִשְׁתֵּי הַשָּׁנִים שְׁבִיעִית או שְׁנַת שְׁדָפוֹן
או יִרְקוֹן אֵינָה עוֹלָה מִן הַמִּנְיָן:

עין משפט ג

הרמב"ם הל' שמיטה ויובל פי"א ה"א

הַנִּיחָה הַלּוֹקֵחַ בּוֹרָה שָׁנָה וְאַכְלָה שָׁנָה. פ או אַכְלָה שָׁנָה
וְנָרָה שָׁנָה וְלֹא זָרְעָה הָרִי אֵלּוּ עוֹלִין לַמִּנְיָן. מְכָרָה בְּשָׁנַת
יּוֹבֵל עֲצָמָה אֵינָה נִמְכָּרַת וְהַדָּמִים חוֹזְרִין לַבְּעָלִים:

עין משפט ד

הרמב"ם הל' שמיטה ויובל פי"א ה"ו

מְכָרָה לוֹ וְהִיא מְלֵאָה פְּרוֹת ז וְלֹא־אֶחָר שְׁתֵּי שָׁנִים גָּאֵלָה
אֵינּוּ יָכוֹל לוֹמַר לוֹ הַחֲזִירְנָה לִי מְלֵאָה פְּרוֹת כְּמוֹ
שֶׁמְכָרְתִּי לָךְ. לְפִיכֶךָ אִם מְכָרָה לוֹ מְלֵאָה פְּרוֹת לְפָנַי רֹאשׁ
הַשָּׁנָה וּגְאָלָה אַחַר שְׁתֵּי שָׁנִים הָרִי זֶה אוֹכֵל שְׁלֹשׁ
תְּבוּאוֹת בְּשְׁתֵּי הַשָּׁנִים וְאֵינּוּ מְחַשֵּׁב עִמּוֹ אֶלָּא לְפִי שְׁתֵּי
שָׁנִים בְּלִבָּד שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז-יח) 'עַל פִּי הַשָּׁנִים' לֹא
עַל פִּי הַתְּבוּאוֹת:

ע. כסף משנה: וצריך שיאכל הלוקח וכו' עד הרי אלו עולין למנין. משנה שם (דף כ"ט
ע"ב) וטעמא דהובירה פירש"י משום דאיהו אפסיד אנפשיה וא"כ ה"ה להובירה שתי
שנים ורבינו דנקט הניחה בורה שנה ואכלה שנה לאו דוקא:

פ. כסף משנה: מכרה בשנת היובל עצמה וכו'. שם פלוגתא דרב ושמואל ופסק כשמואל:

צ. כסף משנה: מכרה לו והיא מלאה פירות וכו'. משנה וברייתא בפירקא בתרא דערכין:

עין משפט ה

הרמב"ם הל' שמיטה ויובל פי"א ה"א

המוכר את שדהו ק בזמן שהיובל נוהג כמו שבארנו אינו
מותר לגאל לפחות משתי שנים שנאמר (ויקרא כה-טו)
'במספר שני תבואת ימכר לך'. ואפלו רצה הלוקח אסור
שנאמר (ויקרא כה-טו) 'במספר שנים אחר היובל תקנה
מאת עמיתך'. אין פחות משתי שנים מעת לעת מיום
המכירה:

עין משפט ו

הרמב"ם הל' שמיטה ויובל פי"א ה"א

עין לעיל עין משפט ג

עין משפט ז

הרמב"ם הל' עברים פי"ד ה"א

אמה העבריה היא הקטנה שמכרה י אביה. ומשתביא
שתי שערות אחר שתיים עשרה שנה ותעשה נערה אינו
יכול למכרה אף על פי שעדין יש לו רשות בה. ויש לו
לקדשה לכל מי שירצה. אף הקטנה שהיא אילונית

ק. כסף משנה: המוכר את שדהו וכו'. משנה ר"פ בתרא דערכין (דף כט:). ומ"ש ואפילו
רצה הלוקח אסור. שם: ומ"ש מעת לעת. ברייתא בפרק השג יד (דף י"ח ע"ב) וליף
לה מקרא:

ר. כסף משנה: אמה העבריה היא הקטנה שמכרה וכו'. בפרק אלו נערות (כתובות דף
מ' ע"ב) תני קטנה מבת יום אחד עד שתביא שתי שערות יש לה מכר וכו' משתביא
שתי שערות וכו' אין לה מכר ובריש פרק ט' דערכין (דף כ"ט ע"ב) מייתי לה מקל וחומר
השתא מכורה כבר יוצאה [בסימנין] שאינה מכורה על אחת כמה וכמה שאין יכול למכרה
וקרוב לזה איתא במכילתא: אף הקטנה שהיא איילונית וכו'. בריש פירקא קמא דקידושין
(דף ד') מייתי לה מדכתב רחמנא ויצאה חנם וכו' ודרשינן ויצאה חנם אלו ימי נערות אין
כסף אלו ימי בגרות ופריך דלכתוב רחמנא נערות ותו לא איצטריך למכתב בגרות דכי נפקא
לה מנערות בגרות מאי בעיא גביה ואמרינן דאילו לא כתב אלא נערות ה"א דאיתא סימני
נערות הוּו זבינא דלא איתא סימני נערות לא הוּו זבינא זבינא לכך איצטריך לומר
דיש שיוצאה בבגרות אף על פי שאין לה נערות והיינו אילונית וממילא שמעינן דזבינה
זביני: אבל הטומטום. בתוספתא דבכורים פרק בתרא:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעטורים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

בְּסִמְנֵיהָ וְאֵינָהּ רְאוּיָה לְהִבָּאֵת שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת יֵשׁ לְאָבִיָּהּ
לְמִכְרָהּ כָּל זְמַן שֶׁהִיא קְטַנָּה. אָבֵל הַטְּמֵטוֹם
וְהָאֲנָדְרוּגִינוֹס אֵינּוּ נִמְכָּר לֹא כְּעֶבֶד עֲבָרִי וְלֹא כְּדִין
הָאָמָה הָעֲבָרִיָּה:

עין משפט זז הרמב"ם הל' שמיטה ויובל פי"א הי"ב

מִכְרָהּ שָׁנָה אַחַת לְפָנֶי הַיּוֹבֵל שֶׁ הָרִי הַלּוֹקֵחַ אוֹכֵל אוֹתָהּ
שָׁנָה שְׁנִיָּה אַחַר הַיּוֹבֵל שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה-טו) 'שְׁנֵי
תְּבוֹאוֹת':

עין משפט ט הרמב"ם הל' עבדים פ"ח ה"ו

הַמוֹכֵר עֲבָדוֹ לְחֻצָּה לְאֶרֶץ יִצָּא בֶּן חוֹרִין ה' וְכוֹפִין אֶת
רְבוֹ הַשְּׁנֵי לְכַתֵּב לוֹ גֵּט שְׁחָרוּר וְאָבְדוֹ הַדְּמִים. וּמִפְּנֵי מָה
קָנְסוּ כָּאֵן הַלּוֹקֵחַ לְבָדוֹ שֶׁאֵלּוֹ לֹא לָקַח זֶה לֹא יִצָּא הָעֶבֶד
לְחֻצָּה לְאֶרֶץ. הַמוֹכֵר עֲבָדוֹ לְסוּרְיָא וְאֶפְלוֹ לְעַכּוֹ כְּמוֹכֵר
לְחֻצָּה לְאֶרֶץ:

ש. כסף משנה: מכרה שנה אחת לפני היובל וכו'. ג"ז שם:

ת. כסף משנה: המוכר עבדו לח"ל יצא בן חורין. משנה שם (דף מ"ג): ומ"ש כופין את
רבו וכו'. ברייתא שם. ומ"ש ומפני מה קנסו כאן הלוקח לבדו וכו'. שם: המוכר עבדו
לסוריא ואפילו לעכו. בפ"ק דגיטין עלה ח' בעיא דאיפשיטא:

הרמב"ם הל' שמיטה ויובל פי"א הי"א

עין משפטי י

הַנִּיחָה הַלֹּקַח בּוֹרָה שָׁנָה וְאַכְלָה שָׁנָה. או אַכְלָה שָׁנָה
וְנָרָה שָׁנָה וְלֹא זָרְעָה הָרִי אֵלוֹ עוֹלִין לְמַנְיָן. מְכָרָה בְּשָׁנַת
יֹבֵל עֲצָמָה * אֵינָה נִמְכָּרַת וְהַדָּמִים חוֹזְרִין לְבַעָלִים:

א. כסף משנה: מכרה לו והיא מלאה פירות וכו'. משנה וברייתא בפירקא בתרא דערכין: